

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.
 Pentru economi numai 4 cor. pe an.
 Pentru România pe an 15 Lei.
 Manuscrise nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tariful cu
 prețuri foarte moderate.
 Abonamentele se plătesc înainte.
 Apare în fiecare Sâmbătă.

Conferența oprită.

„Telegraful Român” din Sibiu, ne-a adus Marți, în prezința Conferenței ce fusese convocată la Sibiu pe Mercuri în 20 Sept., următoarea știre:

Conferența electorală română, convocată pe Mercuri 20 Septembrie n. la Sibiu, a fost oprită din partea autorității politice locale, pe motivul că e întrunire politică.

Cei-ce anunțaseră conferența, au fost incunostiințați în scris despre oprirea conferenței în cursul zilei de ieri, iar astăzi ei au înaintat recurs în contra opririi, și mai ales în contra motivului adus.

Cu toate acestea, fiind timpul scurt, o rezolvare chiar favorabilă a recursului, nu poate să urmeze decât după termenul pus pentru ținerea conferenței.

În urma autorizației primite dela unul dintre convocatorii conferenței, comunicăm deci ceteritorilor, că conferența nu s-a ținut.

Între alegători.

Di Dr. Comșa, deputatul Cristianului își ține Dumineca viitoare, în 24 Sept. dările de samă în comunele: Apoldul mic, Ludoș și Topircea, punând în discuție și votul universal și luând avizul poporului față de această chestie.

Di Dr. St. C. Pop a fost Joi între alegătorii săi din Galșa, Mișca și Măderat, iar Duminecă la Tăuș și Nădaș, — dorind a-și cutreera cercul întreg, pentru a lua cuvântul alegătorilor pentru votul universal.

Di Dr. I. Suciu a fost Duminecă la Nădlac și a ținut o mare adunare în care a vorbit plin de înțelepte învățăminte bogatilor nădlăcani. A vorbit și frunțașul țaran Uros Pătean. S'au luat rezoluțiuni naționale bune.

Dr. Vlad între alegători.

Deputatul Orăștiei, di Dr. Vlad a ținut două dări de seamă alegătorilor și poporului ce l'a ales: Duminecă în Romos, Joi în Pricaz. În amândouă locurile a fost primit cu însuflețirea virgină și caldă a bunului nostru popor.

La Romos.

La Romos, pe drum încă departe în câmp l'a întâmpinat un banderiu de voinici călăreți, ca la 80, ești din cele 3 comune vecine: Romos, Vaidei și Romoșel. Călăreții din Romos purtau steag roșu, — cei din Romoșel steag galben și cei din Vaidei albastru. L'au primit cu puternice aclamări. Conducătorul călăreților, di Buna, a salut pe deputat cu cuvinte însuflețite, acesta i-a mulțumit, apoi l'au condus în comună în curtea școlii. Să răvârsaseră asupra Romosului valurile întregului popor din jur. Intrarea s'a făcut prin 3 porți de triumf.

După-ce s'a făcut ordine, părintele I. Văideanu a deschis adunarea, arătând însemnătatea acestor venituri a deputaților în mijlocul poporului, o comisie apoi a invitat pe deputat să vie să-și țină darea de seamă. A venit fiind primit cu mari ovățiuni.

Deputatul le-a vorbit dela inimă despre greutățile ce întâmpină lupta lor în dietă, arată ce au putut face de când eales grupul român, cum s'au întovărășit cu al Slovacilor și Sârbilor; — pe urmă a arătat însemnătatea votului universal pentru care clubul lor a hotărât a pune la cale adunări în toată țara, — și poporul a primit cu mare bucurie bunăvoința ce o vede pusă de deputați în mișcarea lor spre folosul poporului.

Întreagă vorbirea o vom publica în numărul viitor.

Părintele Adam Basarab a ținut apoi o potrivită vorbire de salut și mulțumire din partea alegătorilor, cătră deputatul lor, asigurându-l de încrederea neclintită a lor, și i-a mul-

țumit pentru venirea în mijlocul alegătorilor și poporului.

Adunarea a votat mulțumită deputatului și asupra votului universal va subscrie la timpul său o petiție cătră parlament, cerind introducerea lui.

Adunarea, care a fost presădată de di preot I. Văideanu, având de notar pe pâr. Basarab, — s'a încheiat apoi în bună înțelegere și însuflețire.

După-acestea oaspeții au fost găzduiți la cei doi preoți locali, gr-or. și gr-cat, iar voinicii făcăi călușeri din Vaidei, ești în calea deputatului tot așa de frumoși și însuflețiți cum fuseseră la Orăștie la alegerea lui, s'au produs în fața tuturor cu frumosul lor joc, jucat cu multă bravură!

A fost o însuflețire care face cinstă poporului nostru din Romos, Vaidei și Romoșel.

Să trăiască vrednicul popor!

La Pricaz.

La Pricaz deputatul Vlad a fost primit cu aceeași însuflețire și dragoste ca la Romos. Călușerii din comună sub conducerea dlui inv. I. Vlad, i-au eșit în cale, cu mult popor și salutându-l l'au condus în comună. În capătul comunei l'a primit mulțimea predându-i o cunună de stejar, cu frumoase cuvinte rostite de d-soara Maria Lazar. Di Vlad mulțumeste. Lingă biserică, în liber, s'a ținut adunarea prezădată de di preot Vlad din Pricaz. Erau de față alegători și popor din Turdaș, Bobalna, Folt, etc.

Deputatul și-a ținut darea de seamă, la fel cu cea din Romos, apoi în numele alegătorilor i-a mulțumit dl inv. I. Voina, și i-a propus votare de încredere, ceea-ce adunarea a și votat cu mare dragoste; preotul I. Moța a vorbit apoi în graiu popular despre votul universal, propunând rezoluțiune ca și la Romos, — pe urmă di teolog abs. N. Stirc a arătat folosul pentru popor al adunărilor de acest fel, și a mulțumit deputatului că a venit și aici, dând privilegiu de luminare alegătorilor și poporului asupra chestiilor însemnate ce s'au discutat aci, și a închis adunarea.

Călușerii s'au produs apoi cu frumoase jocuri și am plecat spre casă mulțumiți de inimile bune naționale ce am aflat și de data asta la frații noștri din Pricaz. Să trăiască!

Criza.

„Neu. Fr. Presse” publică un articol senzațional, care desminte știrile despre o apropiată înțelegere între Coroană și coalițiune.

Mai nou: M. Sa a chemat la sine pe Kossuth, Andrassy, Zichy și Bánffy. Îi primește pe toți de-odată și mai face o încercare de înțelegere cu ei. După duhul ce răsuflă din „B. H.” și alte foi coaliționiste, ei vor slăbi din cereri și vor primi „pacea” și friele guvernului și fără comanda maghiară. Că M. Sa s'a declarat și acum de curind, că nu va lăsa cu nici un preț ca armata să fie ruptă în două (prin două feluri de comande).

Achitat.

Solgăbirăul Fekete al Geoagiului a mâncat o nouă rușine.

După alegerea de deputat la Orăștie, acest grozăvit a pornit un șir întreg de goane asupra preoților români din cercul lui, ca doar' află judecători ca și el de pătimași și orbi în șovinismul lor, să-i judece.

Contra părintelui Eftimie Costescu din Boiu a pus la cale vre-o 3 procese: pentru agitație națională, pentru delict contra libertății dreptului de alegător (că ar fi siluit mi-te pe alegători, ca preot, a merge după porunca lui, nu după voia lor liberă), etc. A fost hărțuit părintele pe la ascultări în dreapta

și în stînga, — dar' harnicul avocat Dr. Iustin Pop din Deva a spulberat în apărările sale strălucite, toate învinuirile, și părintele Costescu a fost achitat, scos de sub ori-ce urmărire mai departe.

Și Fekete a rămas blamat, cu buzele umflate, că el credea că-i face năcaz, o să-i iee congrua, etc.

Același lucru l'a făcut cu părintele Sim. Filimonescu din Renget. A pus la cale proces la fel contra lui, că, ca preot a siluit libertatea alegătorilor, jurându-i să nu să mai lase marhe duse de ștreang de cătră măriasa solgăbirăul și notarășii lui. În 16 Sept. n., a fost la Deva pertractarea punerii sub acuză a numitului domn preot. În urma cercetărilor ce s'au făcut, și cari n'au putut adevări nimic, că preotul ar fi abuzat de oficiul său, — procurorul însuși s'a văzut silit a-și retrage acuza, și tribunalul a încetat ori-ce urmărire mai departe a dînsului.

Și Fekete a mâncat iară nespălat. Și preoții noștri s'au dovedit a fi oameni deplin la locul lor: conducători adevărați și cuminți ai poporului lor, cari își știu implini și datorința față de neamul lor iubit, dar' să știu feri și de călcarea legilor.

Îi felicităm pentru aceasta!

Lueger.

În 18 Sept. a fost în Eggenburg o mare adunare social-cristină, la care au luat parte Dr. Lueger, primarul Vienei, Principele Liechtenstein și mai mulți deputați. Dr. Lueger a ținut o vorbire mare asupra situației politice încordate în care să află monarhia, deosebi din pricina neastîmpărului Maghiarilor. Dr. Lueger spune că Maghiarii sunt altfel oameni ospătăreți. De vine cineva din străini la ei, nu-l mai slăbesc din omenie din mîncări și beuturi, și — zice Lueger — cu ei te-ai și înțelege ușor, dar' s'au înțepenit rău printre ei Jidani și aceștia îi conduc și de aceea nu mai e pace și bine. Cere ca guvernul austriac să fie mai energic față cu nesfîrșitele imbulziri maghiare, și să le ridice stavile!

Adunarea a primit o hotărîre în acest înțeles.

Foile maghiare dau știre despre adunarea aceasta, și în deosebi de izbucnirile lui Lueger, injurându-l pentru îndrăzneala cu care el spune — adevărul.

Avertisment.

Di Vasile Goldiș scrie în „Tribuna” de Joi un articol sub numele de mai sus, în care arătînd deșertăciunea luptelor de vorbe ce să dau, prin foi, între „învățații” neamului nostru pe teren politic, ridicăzează în chip magistral această luptă de fraze, în vreme-ce în fond nu să lucrează aproape nimic pentru organizarea adevăratei armate de luptători reali! Incheie cu cuvintele: „Armata noastră nu-i ca'n palma, și generalii să ceartă foc pentru chestiuni de tactică. Nici visa nu putem încă de vre-o luptă serioasă politică „și diplomații” noștri să acuză imprumutat cu „tradare de neam” pe tema „condițiilor de pace”, ce avem de gînd să punem contrariilor, după ce-i vom învinge ori convinge în luptă.

„Suntem atît de nevoieși, că nu am fost în stare să punem un candidat național la Bogșa curat românească, dar' trăim în închipuirea, că Impăratul citește „Tribuna” din Arad și înfricoșindu-să foarte de enunțarea „neutralității” ori bucurîndu-să peste

măsură de perzistența noastră eroică pentru „politica tradițională”, negreșit va ținea seamă de noi cu ocasiunea noului pact, ce-l va încheia cu Maghiarii!...

„Unde ești, Horatius? Iată material pentru o clasică satiră”.

Mișcare în Munți.

„Unirea” aduce știrea, că în Munții Apuseni să fac pregătiri pentru a ținea în marea comună Bucium (compusă din mai multe Bucium-uri, cu 5000 locuitori), o mare adunare politică de popor. Să va constitui și clubul partidului național.

Dorim cît mai în grabă!

Puncte negre prin Munții Apuseni.

III.

Frumoase ne apar azi în vedere zilele de acum 12 ani, cînd încercarea oamenilor administrației de a forma o bancă în Câmpeni, s'au spulberat, izbite de bărbăția vrednicilor Români cătră cari să adresaseră, cum să spulberă un nor ce vrea să se așeze pe sat, dar' căldura soarelui ce dă peste el, îl topește și-l nimicește. Frumoaselor zile, vă vedem azi ca în poavești, luminate, calde, nouă iubite.

Încercarea cea mai nouă a norului, de a să lăsa pe sat și a-l întuneca, a reușit, căci deși același soare și-a răvârsat de nou razele sale asupra lui spre a-l risipi, dar' s'au ridicat cîțiva oameni răi din sat și au înălțat, ca umbrele păcătoase, brusturi urîți în calea lui, ca să nu mai poată risipi norul! S'au dat ei înșiși pe sine de brusturi umbritori și ocrotitori ai întunecosului nor!...

Tristi țititori de brusturi sunt cîțiva fii uitați de sine ai poporului nostru din acele părți, oameni din a căror suflete s'a stîns candela sfîntă a iubirii de neam, în a căror inimi s'a ridicat duhul rău al pizmei, al lăcomiei după „tistie”, după a să da în coate cu domni, pentru a să arăta și ei în fața bietului popor, că și ei au „tre cere” mare, că-s oameni „gri”, că iacă șed la o masă cu Măriasa fisolgăbirăul și cu alți domni aduși de vînturi în ținuturile acelea.

Iar ceea-ce-i din cale afară scribos, e, că cei mai mulți brusturari și înșiși brusturi din mindra grădină românească, sunt oameni ce mîncă pine românească, ba chiar prescură sfințită de-a bietului Român!

Ca să vadă frații noștri Români din acele părți, că ce lucru greșit e purtarea acestor fii rătăciți ai săi, avem a mai scoate aceea la iveală, că la banca asta jidano-maghiară din Câmpeni, cei o mână de slujbași ambițioși de a o înființa, nici n'au găsit în loc și în jur acționari, ci au fost siliti a să duce după acționari prin Turda și în alte depărtări. Intr'adevăr cele mai multă acții ale acestei bănci le are Jidanul Mendel fabricant în Turda, și banca turdeană zisă „Tordai takarékpénztár”, apoi fișcalul comitatens Șandor Janos, și vicșpanul, — iar în Câmpeni înșiși, puține de tot s'au putut cumpăre, că n'are cine să le ia, cite cîteva au fisolgăbirăul

Dr. Boer, Hans Binder și cei atîrnători de ei, cari n'au cumpărat de altceva, decât pentru a-și face slujbe și venite nouă. Ba — mai sunt, rușine ne e destul că sunt, și cîțiva nădrăgari și ciocăcari Români, vre-o 4—5, acționari, ca să încapă prin cea „Direcție” și să-și facă vînt că-s domni odată!

Dar' întrebăm noi pe toți cîți, dintre Români, de-adeptul ori prin îndemnuri, sprijinesc această bancă, să ne spună: cui fac ei bine prin asta? Așa-i că numai acționarilor și scopurilor urmărite de aceia? D'apoi de-aceia a lăsat Dumnezeu pe poporul român din Munții mai blind ca oaia, ca el să fie dus a vîrșă amărății săi de creștari spre a mări încă grămada de bogăție a bogatului Mendel, a băncii din Turda și a celorlalți „acționari” depărtați de el, de acest popor și de interesele lui?

Ca să-și poată unul fiecare da răspunsul, le-om spune noi cite ceva din viața băncilor românești, și apoi din a „Doinei” din Câmpeni.

Băncile noastre toate au paragrafi în statute, adecă lege pentru ele, că o parte din venit să o înapoieze tot poporului în mijlocul căruia trăesc, spre scopuri culturale și de luminare a lui. Și o și fac aceasta băncile noastre toate!

„Doina” din Câmpeni, de 9 ani de cînd e înființată, a împărțit peste 7000 — șapte mii — coroane pentru scopuri de ajutorare a poporului din jurul ei. Unde numai a văzut că-i lipsa mare la o zidire de școală, mica bancă română a alergat cu dinarul său și a dat. Iar bisericilor și școalelor ce-și depun banii la ea, le dă interese așa de mari, că ea n'are la ele acuși nici un ciștig, ci îl dă aproape întreg bisericilor și școlilor înapoi. Numai că are paza și grija și chivernisirea banilor lor. Dacă pune an de an sume mai bune la fondul de rezervă al băncii, prin aceasta crește prețul acțiilor, deci sporește averea acționarilor români cari au înființat și susțin banca, deci tot în casa noastră românească rămîne ce să adună din interese. Susține două-trei familii în jurul său, ca funcționari de bancă, întărind și prin aceasta societatea românească din orășel. Și altele. Ori-cum o iei, folosul după bancă rămîne tot între noi Români.

Ce gîndiți, voi cei-ce împingeți poporul spre banca cea străină de Români? Care din toate aceste foloase, să vor răvârșă asupra poporului românesc pe care voi îl duceți bleg la aceea?

Pentru scopuri de binefacere românești ei n'au să dea nici o para chioară; prin creșterea fondurilor băncii, crește punga lui Mendel și a solgăbirăului, dar' a nici unui Român, și așa mai încolo!

Nu vedeți pe ce prăpastie mergeți, și nu vedeți spre ce cărări greșite îndrumați poporul acela bun și nebanuitor? Nu vă gîndiți că, ca mîne, să va deștepta și să va întoarce dela voi cu scribă și vă va mătura din calea lui?

Picătură, găurește piatra...

O reuniune harnică.

Intre puținele Reuniuni de meserieși ce avem și noi Români din Transilvania și Ungaria, rămase mai ales din vremurile vechi mai bune, — că acum ministrul nu mai dă voce măestrilor români a să constituie în societăți proprii, decit acolo unde nu mai e altă societate de măestri, — cea mai harnică e fără îndoială Reuniunea sodăliilor și măestrilor români din Sibiu.

Precum am mai scos la iveală de repetate ori în „*Libertatea*“ — această vrednică Reuniune de un bun șir de ani, mai ales însă de când este condusă de dl *Victor Tordășian*, confrate și patriot al nostru, fiu al comitatului nostru, al Hunedoarei, unul dintre rarii oameni ce sunt în stare a-și jertfi tîgna lor mai bună și odichna unui oficiu mai comod, numai pentru a putea sta viața întreagă în slujba unor idei frumoase de care li-s-a străbătut sufletul, a suferi așazidind martirajul de dragul unei ținte mari, spre care aleargă cu puteri și mijloace micil...

Presidentul acestei Reuniuni, dl *Tordășian*, este deja azi, dar' va fi mai ales ca mâne, una dintre pilele viei cele mai împede grăitoare, că ce mult poate un om cinstuț, staruind cu voință de fer, în mijlocul semenilor săi: ajunge să facă, din chiar nimica, lucrări înaintea cărora ori-cine trebuie să-și arate admirarea. Că mai dela nimica a pornit, și azi Reuniunea meseriașilor ce conduce, are două mari bogății: însuflețirea membrilor ei, a meseriașilor sibiieni, trecută în mîndrie de a fi membrii acelei Reuniuni, care a ajuns în cultivarea proprie a ținea ședințe literare și a da producții publice, ce stau pe cel mai bun nivel ce să poate aștepta dela diletanți de felul lor. Asta e bogăția lor sufletească. Dar' au și frumoasă bogăție materială: ei au azi casa proprie în Sibiu, și au mai multe fonduri ce cresc într'una, încet dar' tot mereu: fond pentru înființarea unei hale de vânzare proprii, fond pentru orfanii de meseriași, pentru văduvele lor, etc., și dau pilda frumoasei aducerii aminte față de cei ce i-au iubit, pregătindu-le, tot din dani binevoitoare, portretele și așezându-le în sala lor de lectură, ca să ne mereu în proaspătă memorie celor ce cercează acea sală.

Cei-ce au urmărit cu bunăvoință lucrările acestei Reuniuni, recunosc, că e sosit deja timpul, dar' mai ales vor veni vremuri, cînd dl *Victor Tordășian*, prezidentul meseriașilor din Sibiu, va fi cu drag citat ca cea mai grăitoare pildă care adeverește

vorba scripturilor: „De vei avea credință cit un grăunte de muștar, vei zice muntelui acestuia: mută-te din acest loc, și el să va muta“, și adevărate a vorbii străbune: „picătura de apă găurește peatra, nu prin putere, ci prin cădere ea într'una!“ Că el avind credință cit un grăunte de muștar în aceea, că cu meseriașii români poți arăta lumii lucruri frumoase, a zis muntelui de indolență generală ce apăsa pe breasla aceasta a Românilor și la Sibiu ca peste tot locul: „mută-te de aci!“, și el s'a mutat, și în locul lui a început a să trezi înții interesul meseriașilor inșiși, iar' pe rînd și a celui-alt public față de ei și mișcarea lor! Nu au ajuns o asta dintr'una, ci pe rînd și pe încetul: picătura de apă găurește piatra nu prin putere, ci căzînd într'una...

Ca ilustrare că așa e, dovadă și faptul, că în vara asta Reuniunea a ajuns să-și poată zidi în curtea caselor proprii din strada Bruckenthal (peste drum dela altarul catedralei), o aripă nouă, frumoasă, în care au o sală modernă, drăguță, încăpînd peste 150 persoane, și în această sală își vor ținea de aci încolo meseriașii întrunirile lor, ședințe, constături, etc. Comitetul arangează cit poate de des „ședințe literare“ în cari să fac rapoarte din viața Reuniunii, cetiri, declamări, cîntări, menite a ridica nivelul cultural al membrilor și amintuirea bine înțeleasă de breaslă națională.

În cea din urmă ședință de acest fel, (ținută la 31 Aug. v.), președintele V. Tordășian a raportat, că la apelul dat de Reuniune către reuniunile surori din țară, pentru a-i trimite date statistice asupra meseriașilor români, pe cari să le cuprîndă în un nou Anuar ce va eda în curînd, — li-au venit răspunsuri și date dela Reuniunea de meserieși din Sebeșul-săsesc, cea din Hațeg, Poiana, Alba-Iulia și secția industrială a Reuniunii economice din Orăștie.

Încît pentru aceasta din urmă constată, că meseriașii români Orăștieni încă dela anul 1886 s'au ocupat cu ideea de a alcătui a Reuniune de sine în Orăștie, dar' statutele în 5 rînduri a fost respinse de minister. În cele din urmă în anul 1901 ei au fost primiți ca „secție a reuniunii economice“ de aci. Scopul urmărit de Secție este dezvoltarea simțului vieții sociale și a celui de jertfire pentru scopuri mai înalte, dezvoltarea morală și perfecționarea în scris și cetit, iar' ca mijloc ținerea de serate literare, etc.

În Orăștie să găsească azi 280 meseriași, dintre cari 79 măestri și 201 sodali, aparținînd la 17 specialități de meserii.

Lipsa de măestri români aici să

răși și rătăcind în noapte, să-mi îngrop gîndurile și ochii în marea de stele și senin.

Vorbisem să mergem înții la via mea, — adevăcă mai bine zis a lui tată-meu.

Hudița ce ducea printre podgorii era întunecoasă. Perdelele de porumbel ce-o mărginesc își împreună frunzarii într'o boltă bătută, în care să sfărmau razele inundătoare a lunei. Pătrundeam șovăitori ca print'o hrubă întortochiată. Pămîntul era jilav și rece de ne amorția tălpile desculte. Urmam calea numai în salturi, săriam într'un picior ca berzile apucate de toamnă.

Dulce e virsta viselor!..

Crama, ascunzindu-și fața în pădurea de dudău ce-o încunjoară, își arăta numai creștetul vărui de lumină.

De-acolo, tocmai din vârful dealului, țî-să deschide toată împrejurimea într'un cerc larg scaldat în strălucirea lunei ce stăpînea cuprînsul.

Ne năpustim pe capul bieților butuci. Bijbiim printre frunze, în căutarea vre-unui strugure cu bobitele mai moi.

— Măi... Calamaz are poamă văratacă.

— Cum să poate?... strigăm noi cu toții.

De data asta Cordel nu era numai conducătorul nostru, ci un adevărat erou. În scurt am înjghebat planul unei devastări...

— Da vezi-că el are vier.

Desamăire!..

— Nu face nimic, — ia un moșneag chior de-un ochiu și cu albeață

simțește la ramul: funari, lăcătuși, curelari, vâpsitori, căldărari, strugari, olari, pieptănari, brutari, bugneri, compactori, grădinari, tăbăcari, orologeri, argintari, perieri, mănuseri, turtari, cofetari, postovari, cuțitari, săpunari, fotografi, pușcari și alămieri.

Presidentul secției, dl Inv. diriginte Baicu, care aduce și dsa jertfe pentru întărirea clasei noastre de mijloc din Orăștie, arată în raportul cătră cei din Sibiu, că clasa de mijloc e în continuare creștere! Dureros e numai faptul, că la meserii să dedică băieți din părinți scăpătați și fără multă școală și pe de-asupra cafele, scurt timp după liberare, își deschid lucrătoare proprii, fără a avea cunoștințe complete pentru greaua purtare a meseriei. Secția își dă mare silință la vindecarea relor, ce bîntue clasa noastră de mijloc din Orăștie.

După acestea notarul Reuniunii sibiene, dl St. Duca, cetește în ședința de care e vorbă, sumarele ședințelor administrative, iar' corul improvizat sub conducerea măestrului zugrav I. Stanciu a desfășurat pe cei vre-o 130 de persoane ce erau de față cu o frumoasă cîntare, căreia i-a urmat dl Vasile Dimitriu cu declamarea poeziei „O audiență“ bine predată; dșoara Chidu ne-a cîntat frumos o romanță; dl Laurențiu Boldor, sodal măsar, a recitat cu multă simțire poezia „Momentul de revoltă“, urmată de o altă cîntare corală, executată de membrii Reuniunii.

La urmă s'au împărțit 10 exemplare cărțicelă folositoare și 10 ilustrate

Presidentul Tordășianu la încheiere a mulțumit pentru participare, și a invitat la ședința viitoare care să va ținea în sala nouă a Reuniunii, ce încape cam 150 persoane.

Așa să arată viață și lucrare în simțul frunzei Reuniunii de meseriași români din Sibiu.

Tot „panslavism“.

Despre lupta Slovacilor naționaliști, în congregația comitatului Pojon, să dau următoarele amănunte:

Văzînd mai marii dela varmeghie, că Slovacii nu să dau morți, ci dau semne vie de viață, — s'au sfătuit să aducă lucrul la congregație, ca ea să trimită răvaș patriotic în sus și în jos, la mari și mici, contra Slovacilor naționaliști, doar' vor fi înfrînați și li-să vor scoate limbile și dinții din gură, punîndu-li-să în loc alții patriotici!

De aceea au propus adunării congregației:

pe celălalt; trebuie să fi adormit sub o tufă, aide...

Pornim.

Ne-am tîrîit mai mult pe brînci pîn' la hatul viei cu poama văratacă. Cu cit dor nu mergeam noi!..

Cînd ne credeam și noi dragă doamne ajunși la mal, numai ne lovește în urechi o voce răgușită ce răsuna hodorogit în liniștea acelei nopți curate... te vîd-te vîd... te vîd-te vîd. Doi au rupt-o fugă, de pîraiau butucii; eu am căzut la pămînt, de m'am făcut una cu el; numai Cordel sta întepenit, cătînd hotărît înainte.

— Da de unde vezi, chiorule?

Încremenisem.

— Taci măi... zic eu rugător.

— Ești năuc? el crede că sparie vrabiile; și dobitocii ceia au umplut tufele...

Nu mult și vocea vierului repetă iară... te vîd-te vîd...

— Trebuie să vizeze el acum. Tiii... mi-să pare că e tocmai la poama cea văratacă...

Sunetul venia așa ca din mijlocul viei. Să vezi sfîrîmîndu-se înainteti un vis așa de frumos!..

— Știi ce?... ne tragem pe sub butuci pîn' la poama cu păcatele; merg eu înainte, tu vii în urmă... să nu fi prost ca ceialaltă, auzi?...

Totdeauna am căutat să-mi ascund slăbiciunea asta și n'aș fi vrut ca tocmai atunci să dau cînstea pe rușine — am ascultat...

El mergea în brînci înainte, eu cit colea după dînsul... haide-hai, haide-hai...

1. Să trimită, în numele comitatului scrisoare la primatele, în care să denunțe, că între preoții slovaci catolici, sunt foarte mulți „panslavi“, cari au roluri conducătoare în mișcarea națională slovacă. Pentru împedarea acestui lucru în viitor, primatele să stăruie, ca în seminarii să se pună mai multă grijă pe creșterea „patriotică“ și preoții tineri slovaci, să fie trimiși de capelani, în țînături maghiare; preoții să fie opriți de a lua parte la mișcări naționale panslave și dela redactare de foi cu tendințe rele. Pedepse aspre să se dee celor-ce nu să supun.

2. Domnii ori domeniile ce au patronat asupra cutor biserici, să înfrumescă într'acolo ca comunele să capete numai preoții patriotici, (de 13 probe patriotice).

Și alte bazaconii plămădite în capuri de slujbași de provincie, ce vrean să se arate și ei tari și mari și cumînți foc!

Ca motivare, Paul Burian a spus, că de aceea-s de lipsă ceva măsuri, pentru-că în comitatul lor un mare percent al preoțiilor catolice, e „panslavă“ (înțelege naționalistă slovacă!) și iarăși mulți sunt nepăsători în atari chestii, — (deci tare puțini „patrioți“ = renegați! Și asta îi doare!) La anii 1850, tare puțini preoți panslavi eșiau din seminar. Și asta vorbitorul o atribue primatului de pe atunci Scitovski, care supraveghia în acest punct creșterea. Dar', zice, a urmat după el Simor, care dacă îi spunea cineva despre atari lucruri, răspundea cu o mișcare din mână:

— „Povești. Doar' cine-i preot catolic, nici nu poate fi panslav. Și peste tot, mie mi-s mai dragi preoții Slovaci, ca cei maghiari, că aceia-s mai ascultători ca aceștia.“ Timpul lui Simor l'au folosit Slovacii bine: sub titluri de reuniuni catolice ei au format o mulțime de însoțiri panslave; arangiauă dunări populare, agitau în ele și în vorbirile lor numiau limba maghiară: lătrătură de cănel! — Contra acestora trebuie luate măsuri.

Fișpanul Bartal constată și el, că vremile s'au schimbat. B. Grünwald a tras luarea aminte a celor chemați, că unitatea națiunii în aghare este primejduită prin mișcarea panslavă, dar' nu l'a ascultat nimenea. Iar' acum mișcarea a luat întinderi tot mai mari. În comitatul Pojon nici n'a fost panslavism, erau numai citiva singuratici, dar' înainte cu vre-o 5—6 ani, mișcarea a izbucnit de-odată și în acest comitat: În Simbăta mare a fost desfășurat steagul panslav prin un preot slovac. În 1901, cînd la alegerea de deputat s'a pus candidatul național slovac și a trînit pe cel maghiar! Vorbitorul, ca

În trecerea pe sub butuci, simțiam strugurii bătuti, țapeni, cum să ștergeau de spinarea mea, pumnindu-mă pe după ceafă.

Dacă întri în joc... joacă. Îl urmam mai mult că nu știam ce să fac altă-ceva mai de samă.

— Sssss...

Cordel să întoarce în spre mine. Părea că port un sloi de ghiță în șale.

— Ui-te măi...

Și arată cu mîna pe sub tufe. Abia am putut opri un țipet de spaimă. Înainte-ne, așa cum cit ar ținea fața unei case, era loc stărp. Sub ploaia de raze să putea vedea totul. În mijlocul petecului aceluia de pămînt, moconia o grămadă de jăratec. Lîngă foc ședea vierul, luptîndu-se cu somnul. Clipocia acolo, motăind în loc, de mai să dea cu nasul în cărbuni. Sta cite un răstimp ș'apoi tresărînd ca cei apucați, iar' începea cu glasul lui de poloboc desfîndat... te vîd-te vîd... Punea cite un cărbune în pipă, îl pîcea cu unghia și pufăia în sac.

Cordel, lovit de-un gînd, să întoarce repede înapoi. Dau după el; dînsul mă oprește c'un semn din mână.

Aș fi intrat în pămînt de frică.

Minile și genunchii îmi amorțiseră de frig; pămîntul era rece, părea că mă îmbrîncise cineva într'un morman de omăt.

Cordel să întoarce tot tîrîș, aruncînd încet înaintea lui un harag.

Îl urmăream toate mișcările.

A trecut pe lîngă mine, sprijinîndu-se cu cotul în ceafa mea. Eu stam locului, privind cum luneca înainte.

fost deputat, a adus și în dietă vorba asupra acestei mișcări, atunci a fost numit fișpan și de cînd e fișpan a trimis guvernului patrușprezece rapoarte (zi mai bine: denunțări!) în cauză. E foarte trist, — zice — că conducătorii mișcării sătali mai ales printre preoții slovaci catolici. Ei înființează mereu societăți culturale, reuniuni de cetit, etc. dar' de fapt sunt cuiburi de panslavi. El, fișpanul, a fost silit să răspîngă întărirea statutelor alor 50 de atari societăți plămuite numai anul trecut în comitatul său!

Așa s'a lăudat fișpanul. Și noi ne mirăm că nu i-a fost rușine a să lăuda cu aceea, că el oprește ori-ce fel de casine, și societăți culturale la poporul în fruntea căruia e pus!

Le-a răspuns frumos preotul Martin Collar, fost deputat în dieta trecută, spunîndu-le că toate astea-s vedenile unor suflete ce nu să simt curate. Căci în fapt mișcarea slovacă e națională, este în comitat, și e la loc să fie, dar' mișcare „panslavă“ (care poate ar dori ruperea țării), de aceea nu este!

„Insuși papa — zice Collar — ne dă sfatul, că preoțiile să nu fie numai conducătoare în cele bisericești a poporului său, ci și pe terenul politic și social!“

S'au mai zbatut ce s'au zbatut patrioții, apoi au luat o hotărîre să stingă, pe hirtle, mișcarea panslavă, prin scrisoare cătră primatele, etc.

Noi ne bucurăm de aducerea acelei hotărîri, căci ea va aprinde și mai mult suflete slovace la luptă națională, spre binele cauzei comune a prigonitelor popoare nemaghiare.

Ponosuirile copilărești a însuși fișpanului și a celorlalți soți ai săi, ne arată altfel, că și la frații de suferință Slovaci, treburile naționale să trezesc repede și frumos!

Jos maghiarizarea!!

Știri politice

— În Japonia tulburările sunt încă tot destul de încordate. Nemulțumirea poporului izbucnește încă prin cetăți. În Tokio, reședința împăratului, agitația contra guvernului e încă mare de tot. Zilele astea să țîn adunări mari de protestare, în care cer izgonirea guvernului. Foile scriu tot așa.

— În China sunt în pregătire mari schimbări, cari să o ridice și pe ea spre statele moderne. Acum că Rusia să retrage din Manciuria, China cî-că va așeza în ea, ca garnizoană de pază statornică, peste 50.000 de soldați din

Un singur butuc îl despărțea de moșneag. Pe cînd vierul își urma pufăitul său regulat, Cordel întindea binișor printre vițe haragul și... poc peste lulea, de-o face să cadă în cenușă.

Încetșor trage nuiaua înapoi.

Moșneagul sare ars, cată cu spăimă în jur... nimie.

Eu mă făcusem șarpe pe pămînt.

Nici nu suflam, numai din ochi urmăriam pe moșneagul spărit; îmi auziam bine bătăile inimii.

Razele ce scăpătau printre frunzele butucilor, așterneau pe pămîntul înfoiat petecute de lumină.

Ce ș'o fi închipuit bietul bătrîn. nu știu, că să așază iar' lîngă foc, pîcînd regulat cu unghia în cărbunele din pipă, cu aceeași nepăsare, mormăind numai printre dinți crimpee de cuvinte neînțelese.

Pufăia ca un foiu. — Și cuvintele... te vîd-te vîd, umpleau iar' împrejurimea.

Stam nemişcat.

A mai trecut o leacă și moșneagul ațipește din nou; sforăia de dur, duia locul de prin prajur. Cordel întinde iar' prajina și poc în pipă d'eo împîntă cu totul în mijlocul jărătecului. Bătrînul a sărit ca întepat de viespe. Făcea la cruci într'una, bolborosînd necurmat:

— Miluește Doamne, pe nevrednicul. Iartă-ne pe noi păcătoșii!..

Și crucile curgeau largi și prিপite, măsurînd cu grabă distanța dela frunte la buric.

Tremura ca șguțit de toți dracii:

— Scapă-mă pe mine păcătoșul

FOIȚA

Vierul.

Șirul poveștilor îl începe Mistreanu. În odaie să face tăcere. Ne strîngem cu toții în jurul mesei:

„Vara să încheia și poama dăduse în copt. Era o noapte liniștită, senină ca ziua. Ne duceam la vie. Stelele își tremurau sclipirile înfrigorate, to-pindu-se în apa albastrului limpezit. Zarea ne-o întuneca linia închisă a dealurilor împădurite...“

De amîndouă părțile drumului să întindeau lanurile de păpușoi.

Frunzele uscate, înfiorate de-o adiere alintătoare, fișiau săc. Cînd aburea vîntul mai tîrîșor, să făcea o vînzolială printre hlușani, de părea că răzbate cineva prin ei. Și atunci ne lipiam unul de altul, strîngîndu-ne tot mai grămadă, atîngînd abea pămîntul în mers. Dar' adierea contenia și vuetul uscat al cocenilor învălmășiți, să stîngea pușin cite pușin, pîn' muria cu totul în depărtate.

Viele vin tocmai sus, pe culmea boțită a Bustei. Urcam dealul gîfînd.

Mai mărișor între noi era Cordel, un spînzurat fără pîreche. Pe lîngă scurtătura, mai avea ș'un pistol cu două focuri.

Ei, ce timpuri frumoase!..

Răcoreala nopței îmi cufunda trupul într'o împrăștiare înviorătoare. Îmi venia să mă furișez dintre tova-

cei mai reguțați ai săi. Apoi cî-că umblă cu gîndul, ca să reclame pentru sine și Port-Arthurul și Dalny, porturile scumpe ce le-a luat în stăpînire Japonia dela Rusia, dar' cari, nefiind ale Rusiei după drept, acum dacă Rusia le părăsește, să cad iar' Chinei.

Planurile acestea ale Chinei cî-că fac mari dureri de cap Japoniei, care are de gînd să se cuibărească bine în Mancuria și împregiurime, și iacă deja i-să ridică nori dinspre China cea mare.

Corespondența

Deva, 18 Sept. 1905.

„Industria“, noul institut industrial-economic și de credit, societate pe acții în Deva, cu un capital social de 100,000 coroane, și-a ținut adunarea generală de constituire la 14 Septembrie 1905 d. a., la 3 ore, în sala festivă a primăriei din Deva. Au luat parte 35 de acționari frunțași din mai multe părți și mai mulți frunțași ca privitori. Numărul acțiilor reprezentate a fost aproape 600 din 1000 de acții.

Scopurile societății „Industria“ sunt: a) a lăși economia rațională și industria; b) a valoriza produsele acestora, a dezvolta spiritul a orice muncă inteligentă, spiritul de economisare și întreprindere în sinul poporului și meseriașilor; c) a le procura credite ieftine; d) a înfrunța capitalul și a lăși bunastarea generală. Adunarea generală a deschis-o și prezidat-o părintele protopresbiter dl Vasilie Domșa din Orăștie, prin o vorbire măduoasă, care va fi luată la protocol și publicată, ca act de înșănătate. Secretar ad-hoc al adunării generale, a fost membrul inițiator dl August A. Nicoară, iar bărbați de încredere domnii: Ilie Cosma, paroh în Crăciunești, Iuliu Putici, director școlar în Lipova, Artemiu Balăș, comerciant în H-Băița și Nicolae Topor, econom în M-Șoimuș lângă Deva.

Adunarea generală a constatat 1038 de acții subscrise, redusă la 1000 de acții a 100 coroane acția, plăteia și manipulațiunea de bani în regulă, dînd membrilor fondatori absolutul de sub răspunderea solidară prevăzută în §§ 152 și 154 din legea comercială ungară, iar față de membrul fondator inițiator dl August A. Nicoară, pentru zelul cu care a dus la biruință, în minia atîtor greutăți, cauza bună a noului institut, adunarea generală și-a exprimat mulțumita sa protocolară, mulțumind și dlui Nicolae Igna pen-

și pe toată lumea de ispita necuratului...

Cela trăsese prăjina incet. Numai icnia. Cînd de cînd să zburnească în ris. Eu nu mai știam ce să fac. Aș fi ris dar' nu puteam de frică.

Nu te întoarce cu fața dela noi milostive...

Și cum moșneagul era în culmea spaimei, nebunul de Cordel întinde în sus țava pistolului, așa printre frunzele de vie, și-i dă drumul.

Clocotia valea...

Bătrînul căzuse în genunchi, abia i-să zăria mîna făcînd la cruce. Căuta cu spaimă împregiurînd în jur: „Cu ce ți-am greșit Doamne... Indreaptă-mă pe calea adevărului... Iartă greșelele nevrednicului de mine... Ce vrei să implinesc pentru ispășirea păcatelor?...“

Cordel prefăce o voce groasă, cavernoasă, ca pornită din fundul pămîntului și rostește respic:

Păcatul vieții tale e mare, să faci o biserică pentru ispășirea lui.

Fac Doamne... fac. Și moșneagul ca-n fața unei vedenii Dumnezești, a căzut cu fruntea la pămînt, tremurînd în spasmul unui plîns înăbușit...

Cordel dă într'un hohot de ris, pornind înapoi. Îl urmam înduioșat de chinul moșneagului.

Am găsit pe ceilalți tovarăși la cramă, așteptîndu-ne să venim cu struguri.

Să fi știut că n'aveți s'aduceți poamă, mîncam cel puțin de asta așa acra cum e.

tru devotamentul cu care a ajutat reușita institutului în calitate de casar ad-hoc și tovarăși al dlui inițiator.

Urmînd constituirea definitivă, adunarea generală, prin aclamațiune, a ales de president pe dl Vasilie Domșa, de vicepresident pe dl Nicolae Mihailă, mare proprietar în Vinerea, de director executiv gen. pe dl August A. Nicoară, de casar pe dl Nicolae Igna, de contabil pe dl Adam Lazar, de secretar pe dl Artemiu Balăș, comerciant în Băița. Toți oficialii vor servi până la 31 Decembrie 1906 fără salariu. Directorul, casarul și contabilul sunt pe vieață, ceilalți pe 3 ani aleși.

La p. 7 din convocare a urmat prelegerea dlui August A. Nicoară despre „probleme vechi social-economice și noile operațiuni“ întru ridicarea bunăstării poporului și meseriașilor noștri, ce le va înpămînteni „Industria“. Cu date pozitive conferențiarul a dovedit, că noile operațiuni întăresc soliditatea și măresc venitele noului institut, aducînd mult bine, de-oare-ce lucrează cu directive și scopuri înaintele alese, bine chibzuite și sigure, institutul e mult mai solid, mult mai binefacător de-cît atunci cînd ar urma singul operațiunile îndatinat de împrumuturi. A arătat cu date pozitive, că sistemul de împrumuturi cambiale pe cite 3 luni, cu cite 10—20% camete și accesorii și 5—10% depurare din capital, ruinează cu grămada mii de familii de mici economi, și a pus în vedere, că „Industria“ va introduce pentru clientela țărănească împrumuturi pe 6 luni mai ieftine de cît unele institute, prin ce piața de bani din Deva și împregiurime va fi mai ieftină și poporul va fi mult ușurat. Prima operațiune nouă va fi asigurarea de vite. Celelalte vor urma pe rînd în anii viitori. Nici o operațiune nu reclamă capitaluri mari, toate sunt rentabile și sigure, fiind-că să vor pune numai atunci în lucrare, cînd vom avea capitaluri și organe executiv bine alese.

Conferențiarul amintește că apelul edat de „Industria“ (aparut și prin foi) a provocat și la congresul băncilor sâtești din România, ținut as-tan, discuție și aprobare, încetăținîndu-să deja operațiunea asigurării de vite.

După adunarea generală a urmat o cină comună animată, bogată în voce bună și idei sănătoase.

Direcțiunea constă din 30 membri cu cite cel puțin 10 acții depuse la institut, fiind toți proprietari, hotelieri, crîsmari, întreprinzători și comercianți cu averi, din deosebitele părți ale țării.

Bunul Dumnezeu ne ajute și mai departe!

Un acționar.

Cînd le-am povestit însă patarania, au uitat și ei de poamă.

Albăstriul cerului să întuneca tot mai mult. Stelele-și stîngeau din ce în ce lumina, perind în hăul cerului. Luna scăpătașe mult. Numai din spre răsărit zarea pălia, țesută în niște fire subțiri de lumină, ce să topiau cu incet în pinze roșietice a revărsatului. Zorile așterneau calea împăratului zilei...

Vremea trece. Cu toți am umplut lumea care-n cotro. Tîrziu, tocmai hăt încoace, mă întorc iar' l'al de-ai mei. Petreceam vacanța acasă. De Sfînta-Marie mă duc la Sileștea, un sătîșor din apropiere. Neamurile mă iau la biserică: o căsuță mică, curățică... dar' în sfîrșit era biserică.

Cînd în prag, minune mare.... Vierul nostru, îmbrăcat într'o ranție veche, împărția nafură pe la niște babe.

Dar' cine-i acesta?... Fac eu cătră cei-ce mă însoțiau.

E... om sfînt. Vezi biserică asta? — de el îi făcută. A umblat cu milostenia, mai din clacă, a pus și el tot ce-o avut, de ne-a făcut biserică — numai de i-ar dăru' Dzeu sănătate.

Cum să poate?!

Da da... a văzut pe Dzeu, uite așa cum te văd pe dta...

Unde ești Cordel să-ți vezi isprava ta!... Nu știu dacă o'mai fi făcut ceva bun în viață, dar' numai lui îi dătoresc Sileștenii biserica....“

Ion Adam.

NOUTAȚI

Nebleznicie.

Noi am îndemnat și îndemnăm pe flacăii români, ca în interesul lor propriu — să meargă la asentare de vobună și să-și înceapă și slujba la cătane acum în Octovrie, de bunăvoince. Că ce au ei cu aceea, că domnii din Peșta să stădesc și împedecă prin asta asentările? De ce pentru sfada domnilor din dietă, flacăii să-și înceapă serviciul militar numai cu un an mai tîrziu decum le-ar fi vremea, și așa să și scape cu un an mai tîrziu și să-și poată începe viața și căsnicia lor numai cu un an ori și cu doi mai tîrziu? De aceea am zis: mergeți ca voluntari la miliție, impliniți-vă sarcina și lăsați pe domni în plata Domnului cu sfada lor.

Nu e în asta nici o demonstrație politică, ci numai grija față de binele fraților noștri din popor.

Au și venit flacăii români în număr mare. Până azi sunt asentați 327 inși, deci mai mulți decît trebuie la regiment! Vor merge și din cei cu 2 ani, acasă! La bataillonul din Bosnia însă nu pot trimite din recruții voluntari. Acolo trebuie să stee feciorii până vor fi asentările peste tot.

Fleacul de foaie din Deva: „Hunyadvármegyé“ a jidovului Hirsch, luînd știre despre îndemnul nostru și de ascultarea ce flacăii români i-au dat, — a scris în un număr nou al său o notiță foarte nebleznică. Ci-că un fecior de aceea veniți așa la asentare, printre alții, după-ce l'au asenat, a zis cătră comisie:

„Dar' eu de jurat nu jor până atunci...“

Până cînd? l'a întrebă comandantul.

Până nu-mi puneți jos suta aceea care mi-s'a făgăduit...

Și prin acest „viț“ prost „H.-v.“ vrea să zică, ba și afirmă de-a dreptul, că flacăii noștri nu vin numai ascultînd cuvîntul nostru binevoitor lor, ci pentru-că, mi-te Doamne, cineva le-ar fi plătiînd lor sute (chiar sute!) și cu o cale prin asta să demonstrează pe lîngă împăratul și contra politiceii infundate din Peșta.

Apoi precum ți-i Jidanu, așa-i e și sumanu. El nu crede că cineva să facă ceva și numai dus de inimă și mintea lui, ci, ca el, tot pasul pe criții!

Dar' uite, noi le spunem o vorbă frățescă celor dela „Hunyadv.“: le dorim noroc și bani mulți: și fiind-că ei așa știu, că feciorii noștri veniți la cătane au căpătat sute pentru asta, trebuie dară că au căpătat multe sute, deci noi le dorim celor dela „H.-v.“:

Să le dee lor Dzeu, ca în toată viața lor, și cînd să culcă și cînd să scoală, să aibă totdeauna așa de multe sute în bughiarele lor, cite sute au căpătat feciorii noștri la asentare! Dar' mai mult de atîta, încă să nu le dee Jehova!

Foc pe trenul principelui de coroană român. Cu trenul de seară din 15 Sept. Principele Ferdinand, moștenitorul tronului României, trecînd prin Ungaria, între stațiile Gyoma și Mezőberény, dincolo de Arad, s'a aprins un vagon al trenului accelarat cu care mergeau. Era chiar vagonul cu bagagele. Conducătorul trenului bîgînd la vreme de seamă focul, a oprit trenul și deslegat vagonul aprins de celelalte și au început a stînge cu apa ce aveau la mașină. O oră întregă a ținut lupta de stîngere, iar după o oră au putut urma drumul mai departe spre Peșta și Viena.

Principele Ferdinand cu Principesa Maria și cu prințul Nicolau, priviau de jos, de pe umplătura drumului ferat, lucrarea de stîngere.

Reuniunea femeilor Române gr-ora din Hunedoara invită la petrecere populară care să va ținea Sîmbătă la 23 Septembrie n. 1905 în sala hotelului „Hunyadi Várohoz“. Prețul de intrare: de persoană 1 coroană, de familie 2 coroane. Incepînd la 7 ore seara. Venitul curat trece în favoarea fondului „Reu. femeilor rom.“ din loc.

Fidanțări. Dl Adam Lula din Turdaș, ales preot în Folt, și dsoara Valeria Popovici, Leșnic, fidanțați!

Ioan Jenea, cleric abs. și dsoara Ana Baboi, Lugoj, fidanțați.

Cununie. Dl Ioan Cutean, comerciant în Brad, își sârbează azi, Sămbătă, în 23 Septembrie n. cununia cu dsoara Ella Radivoievici, în biserica gr-or. din Bozovici. Trimitem sincere felicitări tinerei parechi!

„Tinerimea corală română din Hondol“ invită la producțiunea teatrală și concertul ce aranjează Duminecă, în 1. Octovrie st. n. 1905 în sala dlui Segesváry F. din Hondol. Venitul curat să va preda la casa bisericii gr-or. din loc spre scopuri filantropice. Program I. „Bine ați venit“, cor mixt, de I. Paulian; — II. „Vrăjitoarea“, piesă teatrală într'un act, jucată de: Floarea Tomoța, Ioan Crișan, P. Crișan, Axente Poenar. — III. „Din departare“, cor de bărbați, de V... IV. Tinerete-nebunete, comedie într'un act, jucată de: Valeria Vlad, Lidia Bugnar, Dumitru Cibean, Avram Mărza, Nicolae Cătănă și Nic. Alnășan. — V. „Sun bun viteaz“, cor mixt, de I. Paulian; — VI. „Bărbatul cu miera“, dialog comic, prelat de: George Trifu și Floarea Vlad. — VII. „Hora ostașilor“, cor. de bărb., de T. Popovici. După producțiune, dans.

Sinagoga jidanilor din Nyiregyháza, a fost jăfuită în noaptea de 16—17 Sept. Hoții au dus cu ei toate obiectele mai de preț, și banii ce au găsit, ca la 150 cor. Paguba sinagogei e de mai multe mii de coroane.

Spația copiilor din o stradă a Peștei, era un feciorăș de 19 ani, care avea plăcerea nebună de a tulbura toate jocurile copiilor: unde-i vedea adunați să asvîrlea între ei cu bite, cu cuțitul în mîna și-i rispea! Zilele astea a văzut o fetiță de 9 ani jucîndu-să cu altele, a alergat la ea și i-a aprins funda (pantlica) din păr. Trecătorii, la strigătele copilei au alergat și abia au stîns-o, că apucase focul și în părul capului. Pe feciorul cu aplicări de nebun, l'a prins poliția și l'a dus în casa de nebuni în Peșta.

Dragostea nebuna, a împins pe 2 tineri din Székeshelyvár în brațele morții. Unul era barbier, altul măcelar. Le era dragă aceiași fată. Nu să puteau lăsa nici unul de ea. Și-au pus gînd de moarte. (Modern și american ar fi fost un duel, la care barbierul să vie cu un briciu, măcelarul cu barda, dar' ei s'au dovedit europeni retrograzi). Barbierul a luat un revolver și a mers la măcelarul și i-a dat foc: l'a pușcat în foale, apoi și-a dat și sieși un glonț în cap. Acuma-s fericiți.

Foc. Vineri în 2/15 Septembrie a. c., la 3 oare p. m., a ars cu desăvîrșire casa și clădirile economice a economului Stănculesc Iuon din Almașulmic (cerc. Geogiolului). Paguba este cu atît mai simțită, că pe lîngă casa și în sură și-a avut adunată toată agonia din vară, precum: grîu fin, etc. A ars și porci. Paguba peste 1000 cor. Păgubitul a rămas în drum, neavînd nici ce mîncă nici cu ce să îmbrăca, căci pe timpul cînd s'a iscat focul nu era acasă și nu s'a putut mîntul aproape nimic. Asigurat n'a fost. Cu o pildă mai mult, ca economii noștri să nu pregete a jertfi cîteva coroane asigurîndu-și avutul, ca în cazuri de aceste să nu rămînă pe drumuri. E mare lipsă de ajutor.

Cine dorește să ajute, poate trimite la adresa subscrisului ajutorul binevoitor.

În comună s'a întreprins o colecție pentru acest nenorocit.

N. Todea, paroch.

Inima mamei bune, nu să poate împăca cu gîndul rușinei fetei sale. Mai bine vrea s'o vadă moartă, decît așa. Așa și-a zis o biată mamă din un sat de lîngă Dobrișin. Avea fată mare și frumoasă. Fata a căzut în rușine. Mama ei a luat un cuțit mare de cugnă bine ascuțit și i-l'a implințat cu toată puterea în piept, fata a căzut, ametită, în sînge, — iar mama ieșită din minți a mers și s'a spînzurat.

Niște soldați beți venind dela crișmă numai spre ziua, au întilnit în o stradă din Peșta pe un zugrăvitor ce mergea la lucru cu un învățăcel al său. În beția lor, s'au acățat de el, au prins ceartă din care s'a născut bătaie. Soldații au scos baionetele și au dat, rînd foarte greu pe bietul om pornit la munca zilei și pe învățăcelul său, —

apoi au fugit. Cei răniți sunt în spital Soldații nebuni vor fi descoperiți.

Încruntarea comandantului de corp. Despre F. M. L. Galgoczy, comandantul de corp, care a luat parte și el cu corpul său la marile manevre împărătești din Bohemia, cari să sfîrșiră abia de curînd, — o foaie din Bohemia povestește următoarea istorie nostimă:

La manevra din Ozi, comandantul de corp privea de aproape atacul ce-l făcea înainte un bataillon de infanterie. El urmărea cu față așa de serioasă, ba încruntată, azvîrirea feciorilor în atac, că ori-șire-cine putea vedea că trebuie să fie tare nemulțumit de manevră. La urmă își adună statul de oficeri pentru discutarea manevrei și Galgoczy întrebă pe maiorul comandant al bataillonului din vorbă:

— Ei, cum a fost atacul dle maior? — N'a fost bun, Excelența Ta. — Dle colonel, cum a fost atacul? întrebă el apoi dela comandantul regimentului de care să ținea bataillonul acela.

— A fost rău, Excelență. — Ce crezi dta, dle general? întrebă Galgoczy pe brigadier.

— A fost tare rău. — Și cum l'ai aflat Excelența Ta? întrebă apoi pe divizioner.

— Din cale afară rău, răspunse și acesta.

— Domnii mei, zise atunci corp-comandantul Galgoczy, — atacul a fost distins! foarte bun! Dar' tare vă rog, ca la facerea de critică a mișcărilor, să nu vă îndreptați părerea după fața mea mai veselă ori mai încruntată...

Și pe maiorul care a condus atacul, a propus să-l avanseze în afară de șir, pentru-că condusese așa de bine atacul cel declarat decătă care de care mai rău.

O întîmplare foarte dureroasă a avut loc săptămîna trecută în o casă țărănească din Balșa, de pe Valea Geogiolului. Mama casei avuse doi copilași gemeni, în vîstră ca de un an. Copiii s'au bolnăvit amîndoi, poate din mîncare ori de ce, că au avut mari ruperi în stomac, și au murit repede amîndoi. Nenorocita lor mamă i-a asezat morți lîngă olaltă, pe un patuț de laviță și i-a coperit frumuse, apoi, avînd lucru la cugnă, să coacă pîne pentru mîne pe cînd îngroapă, s'a dus la lucrul său.

O fetiță de vre-o 4 ani umblînd prin casă, după amiază, a văzut pe frățiorii ei durmind așa frumos lîngă olaltă, în patuțul gătit anume de mamă lor, și a lacomit la somnul lor: s'a pus îndată și ea între ei și s'a culcat și a adormit, coperindu-să și ea cu pânza frățiorilor. Într'un tîrziu, acuși spre sară, mama bagă de samă că fetița ei nu-i pe-ai-ci. Strigă după ea, nu-i. Caută prin curte, nu-i. Merge în casă și spre marea ei mirare, o află durmind dusă între frății săi morți. A ridicat-o îndată și a luat-o de-acolo. Dar' cum, cum nu, fetița nu mai era cu voce bună, nu mai era cum fusese. Incepă a să plînge că-i e rău, că o doare și pe ea foalele, și începă a-i fi tot mai rău, — și a doua zi dup' amiază, pe cînd preotul ducea la mormînt pe cei doi copii, cei ai casei să zbateau în plîns și durere, că și fetița trage de moarte, și până a îngropat pe frății ei, — a murit și ea.

Cazul a produs mare jale în sat și mirare pentru felul neînțeles al lipirii morbului.

Declarațiune.

Onorată Redacțiune! Față cu notiță apărută în foaia de aici „Szászváros“ dela 14 Septembrie despre focul întîmplat în 12 Septembrie în piața orașului nostru, în care să spunea că „M. G. Zobel, comandantul prim al pompierilor, desî după focul de înainte de amiază a fost făcut atent că el fi bine a lăsa pompa de apă deocamdată la fața locului, el a poruncit express că pompa trebuie dusă acasă...“ subscrisul comitet al pompierilor voluntari din Orăștie, își permite a declara, că e un neadevăr că pe comandantul II. M. G. Zobel l'ar fi făcut cineva atent ca să lase acolo pompa și un detachement de pompieri.

Dar' chiar de ar fi fost, numai atunci ar putea fi acuzat comandantul II. de o umblare ușuratică în cauză, dacă această recerere, conform prescrișelor Regulamentului de pompieri, (vezi §. 26 din ordinațiunea min. Nro 53888 din 1888, cum și statutul comitatens și orășenes de pompieri), ar fi venit dela căpitanul de poliție din loc ori substitutul său, și această recerere ar fi fost recunoscută de comandantul II. ca îndreptățită. — Spre luare la cunoștiță.

Orăștie, 19 Sept. 1905.

Dr. E. Antoni m. p. Gust. Zobel m. p. Comandant I. secretar.

Publicare.

Prin care din partea biroului corporației grănițarești din Dobra, să aduce la cunoștință publică că: cu datto de **1 Octomvrie 1905**, pe calea licitațiunii publice să vor vinde pe vecie următoarele obiecte și adecă:

1. Intravilanul aflător în piață sub Nr. funduar 58.

2. Intravilanul aflător lângă biserica gr.-or. rom., sub Nr. funduar 58.

3. Intravilanul folosit, ca loc de tîrg până la comasare, sub Nr. funduar 58.

4. Intravilanul așa numit „Locul Bochesc“, sub Nr. funduar 58.

5. Intravilanul așa numit „Sub Coste“, sub Nr. funduar 58.

Condițiunile de licitațiune și prețurile să pot vedea în cancelaria corporațiunii dela ziua publicării până la licitațiune.

Dobra, 10 Septemvrie 1905.

Toma Roșu, **Ioan Neamț,**
președinte. controlor, notar.

1-2

Publicare.

Prin care din partea biroului corporației grănițarești din Dobra, să aduce la cunoștință publică că: cu datto de **15 Octomvrie 1905**, pe calea licitațiunii publice să vor exarenda pe trei (3) ani consecutivi începînd dela **1 Ianuar 1906** până la **31 Decemvrie 1908** următoarele obiecte, și anume:

1. „Moara din jos de pod“, situația pe Rîul Dobrei“ cu una roată afară, și înlăuntru două (2) părechi petri umblătoare.

2. „Făurăria“ situată în piață cu 3 (trei) odăi, cuină, și atelier de făurărie.

3. „Măcelăria“ iarăși situată în piață.

Condițiunile de licitațiune să pot vedea în cancelaria corporațiunii dela ziua publicării până la licitațiune.

Dobra, 7. Septemvrie 1905.

Toma Roșu, **Ioan Neamț,**
președinte. controlor.

1-2

ANUNȚ.

Din cause familiare este de vânzare eventual închiriare

o prăvălie de coloniale, fier,

etc., investită și cu licență de beuturi cu un reventment anual de 120.000. cor. — Condițiunile mai detăilate să pot afla dela

3— **Augustin Dima**
Lupény (com. Hunedoarei).

Un învățăcel

din casă bună să primește numai decît în lucrătoreea de pantofărie a subscrisului.

Ioan Varmăgean
măiestru pantofar
2-4 in Orăștie — Szászváros.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI**CONVERSIUNEA**

Rentel 5% amortibilă din 1881/8 și din 1892/3 în
Rentă 4% amortibilă.

Referindu-ne la publicațiunea Ministerului de Finance apărută în »Monitorul Oficial« Nr. 116 din 25 August 1905 prin care să chiamă la rambursare toate titlurile de Rentă 5% din 1881/8 rămase în circulațiune, oferim detentorilor de Rentă 5% amortibilă din 1881/8 și de Rentă 5% din 1892/3 încă odată conversiunea acestor obligațiuni în următoarele condițiuni modificate:

Detentorii sus ziselor Rente care doresc să facă uz de facultatea de conversiune trebuie să prezinte titlurile de convertit cu începere dela data aparițiunii acestei publicațiuni până **Joi 15/28 Septemvrie 1905** inclusiv la următoarele case:

în București: **Banca Națională a României**
și **Banca Generală Română**

în Brăila, Craiova, Galați, Iași, Bacău, Bărlad, Botoșani, Buzău, Călărași, Caracal, Constanța, Drobeta, Fălceni, Focșani, Giurgiu, Piatra-N., Pitești, Ploști, R.-Vâlcea, Roman, Slatina, Tecuci, Tirgu-Jiu, T.-Vestii, T.-Măgurele, T.-Severin, Tulcea la Sucursalele și Agențele Băncii Naționale în orele obișnuite de serviciu.

Conversiunea să efectuează din ordinul Guvernului Român prin aplicarea unei stampile.

Ca primă de conversiune prezentatorul primește **10%** din valoarea nominală a obligațiunilor 5% aduse spre conversiune, în obligațiuni 4% ale împrumutului din 1905 cu cupoane de dobânzi curgînd dela 1 Octomvrie 1905. Primele, care nu să pot plăti în obligațiuni de aceste să vor achita în număr pe cursul de **91¹/₂**.

Obligațiunile 5% ale împrumuturilor din 1881/8, ce urmează a să stampila, trebuie să poarte cuponul de 1 April 1906, iar acelea ale împrumuturilor din 1892 și 1893 cuponul de 1 Ianuarie 1906.

Depunătorii obligațiunilor vor primi la timp, în conformitate cu publicațiunile ce să vor face, foi de cupoane împreună cu talonul lor.

Depunătorii de obligațiuni din emisiunile 1892 și 1893 vor primi, în afară de prima de conversiune mai sus menționată, și dobinda de 5% pentru trimestrul dela 1 Iulie până la 1 Oct. 1905.

Depunerea titlurilor de convertit să va face, sau imediat sau în termen de patru săptămâni dela expirarea termenului de depunere, în cazul în care purtătorul titlurilor ar depune o cautiune de 5% în număr sau în efecte publice admise de Banca Națională la împrumuturi calculate după cursul zilei.

Prezentatorul titlurilor la conversiune primesc o adeverință, contra căreia i-să restituie după 15 zile, obligațiunile stampilate precum și prima în obligațiuni din noua Rentă 4% și diferența în număr.

Formularele necezare să găsec la Banca Națională a României și la sucursalele și agențele ei, precum și la Banca Generală Română.

București, 30 August 1905.
12 Septem.

1-2

Banca Națională a României.
Banca Generală Română.

Sz. 1052—1905 vrgh.

Arverési hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a szász-városi kir. járásbíróság 1905-évi Sp. I. 420/3 számú végzése következtében Dr. Deák Agoston ügyvéd által képviselt Dr. Mihó János javára Fogarassy Zsigmond elleni birt. adás s járulékal erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 800 K becsült közetkező ingóságok, u. m.: egy asztag csépletlen buza nyilvános árverésen eladtnak.

Ezen árverés a sz.-városi kir. járásbíróság, 1905-ik évi V. 676/2 számú végzése folytán — K — fill. tőkekövetelés, ennek 190 évi hó napjától járó % kamatai, $\frac{1}{2}$ % váltódj és eddig 14 K 30 fill.-ben biróilag már megállapított hátralékos költségek erejéig Benczenzen alperes lakásán leendő eszközzésére 1905. évi szeptember hó 30-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőknek, becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Szászvároson, 1905. évi szeptember hó 18-ik napján.

Schuster Vilmos
kir. bir. végrehajtó.

Creamul și săpunul de benzoe mygdale conservează mai bine fața și mâinile!

Preparatele lui**Cornel Demeter**

sé pot căpăta în apoteca

N. Vlad, Orăștie (Szászváros).

Esență contra stelnitelor. Prin întrebuițarea acesteia să nimicesc sigur stelnitele. Prețul 40 și 80 fileri.

Prav pentru svabi și ruși. Aces prav nimicește goan-gele aceste atit de neplăcute. 1 pachet 40 fileri.

Hîrtie pentru prindererea muștelor. 1000 să prind pe aceasta și costă 1 foaie numai 10 fileri.

Prav contra molilor. 1 cutie 40 fileri.

Prav contra asudatului picioarelor. 50 fil.

Prav contra opărelei la copii. 50 fileri.

Prav limonadă. Cu acesta să poate prepara o limonadă foarte plăcută răcoritoare. 1 praf 10 fileri.

Prav pentru îngrășarea porcilor, vitelor și cailor. Vacile dau lapte mult prin întrebuițarea acestuia. Preț. 60 fil.

Crēmă benzoe mygdale. Albește și înfrumșetează pielea, delaturează petele și alunițele de pe față, precum ori-ce fel de necurățenii a pielii. Conținutul e de tot nesticăcios pentru piele. Prețul 60 fileri.

Săpunul de benzoe mygdale, foarte fin pentru piele. Prețul 70 fileri.

Poudre Veturien. Cel mai excelent și fin pud. Prețul 1 cor.

! Instrucțiuni pentru prepararea rumului, a diferitelor liqueruri și diferite beuturi! !

!! Thee foarte fină !!

Alegere mare in perii de dinți, in diferite prețuri.

Un scriitor

cu scrișoare frumoasă și cu praxă în cancelarie advocațională, — caută loc în cancelarie advocațională, eventual notarială.

Adresa o dă Administrația foii noastre.

Anunț.

La subscrisul află aplicare un băiat de 13—14 ani ca

INVĂȚĂCEL

Să recere ca băiatul să știe scrie și cetl.

Hunedoara (Vaidahunyad) Sept. 1905.

NICOLAE POPESCU
măiestru rotar.

1-3

CANCELARIA ARHITECTULUI ROMÂN:

IOAN NIĞA.

Ar ad, József főherceg-ut 1 sz.
(lângă „Victoria“).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental, edifică și restaurează biserici în mod artistic, din care cauză îl recomandăm îndeosebi dlor parochii. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuite.